

Til Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Oslo, 30. april 2009
Vår ref: 577/3900/09 AC/hs

Høringsvar fra Norsk Psykologforening – forslag om unntak fra taushetsplikt for midlertidig undersøkelsesutvalg – beslutning om fravikelse av utredningsinstruksen

Det vises til høringsbrev undertegnet Helse- og omsorgsministeren datert 24. april, vedlagt høringsnotat i saken.

Helse- og omsorgsdepartementets forslag

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i sitt høringsnotat et nytt kapittel 6 a. Midlertidig undersøkelsesutvalg, i Lov om psykisk helsevern. Den nye lovbestemmelsen skal gi det nyoppnevnte utvalget (24.04.09) som skal undersøke mulig svikt i systemer og forløp knyttet til personer med kjent psykisk lidelse som har tatt liv de siste årene, tilgang til taushetsbelagte opplysninger uhindret av de lovmessige begrensninger som eksisterer i dag av sterke personvernmessige hensyn. Blant annet vil Kapittel 6 a, § 6-2a pålegge enhver på forlangende å gi det oppnevnte utvalget det som utvalget finner at er nødvendig i deres arbeid. Dette gjelder opplysninger i alle relevante saker fra 1. januar 2004- 1.mai 2009. Kapittel 6 a, § 6-3a gir utvalget mulighet til å behandle sensitive personopplysninger uten at det foreligger samtykke fra de personene opplysningene gjelder.

Det er gitt en 6 dagers høringsfrist (hvorav to av dagene er helgedager) i en sak som normalt vil kreve 3 mnd høringsfrist og minimum 6 uker.

Norsk Psykologforenings vurdering

Psykologforeningen kan ikke gi sin støtte til det foreliggende forslaget Kap 6a midlertidig undersøkelsesutvalg i Lov om psykisk helsevern.

Norsk Psykologforening støtter departementets ambisjon ved nedsettelse av et utvalg som skal vurdere om det er systematisk svikt som ligger til grunn for drap som begås av personer med en kjent psykisk lidelse. Foreningen har imidlertid en rekke betenkeligheter knyttet til lovforslaget, dets manglende dokumenterbare målsetting og mulige konsekvenser av dette, og kan derfor ikke støtte lovforslaget. Departementet har satt svært kort frist for høringsinstansene i en viktig sak, og foreningen har derfor ikke fått anledning til å gå i dybden av saken og gjøre tilstrekkelig grundige vurderinger.

Noen av foreningens betenkeligheter knytter seg til;

Departementet begrunner sitt forslag om opphevelse av taushetsplikten, samt pålegget om at alt helsepersonell involvert i angjeldende saker har en plikt til å avgi informasjon, med at den

samfunnsnyttene dette vil innebære er så stor at det oppveier de negative sidene ved tiltaket. Norsk Psykologforening kan ikke se at departementet har argumentert faglig for en slik vurdering. Det som finnes av forskning på prediksjon av fare for både andre og pasienten selv tilsier at helsepersonell ikke kan predikere spesifikt hvem av de som er vurdert å tilfredsstillende eventuelle farekriterier, som faktisk vil begå en farlig handling. En gjennomgang av tilfeldig utvalgte saker vil ikke kunne gi gyldig forskningsmessig dokumentasjon som vil endre dette.

Psykologforeningen anser forslaget til midlertidig lovendring, som et alvorlig brudd med de viktige personvern hensyn som gjenspeiles i taushetspliktbestemmelser for bl.a. helsepersonell.

Taushetsplikten som helsepersonell er underlagt er i tillegg til personvern hensyn, et viktig verktøy for å skape nødvendig og tilstrekkelig tillit mellom pasient og behandler. Det er viktig at pasient gir fortrolig informasjon om seg selv for at behandler skal kunne medvirke til positiv endring og bedring for personer med psykiske lidelser. Å pålegge helsepersonell å bryte dette tillitsforholdet kan ha alvorlige konsekvenser for behandlingen/bedringen til de aktuelle personene hvis situasjon granskes. I tillegg til at det kan ha negative ringvirkninger for den øvrige befolkningens tillit til psykisk helsevern dersom de blir syke.

Foreningen anser det også som betenkelig at opphevelse av taushetspliktbestemmelser/ alvorlige krenkelser av personvern hensyn/ som et slik unntak kan medføre, skal ha tilbakevirkende kraft.

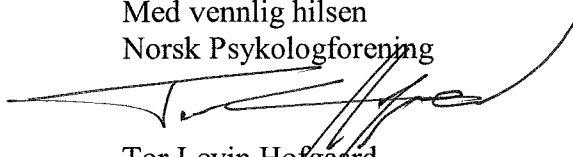
Foreningen ser det også som utfordrende å foreslå unntak fra taushetspliktbestemmelser til Lov om psykisk helsevern. Det er allerede mange som stiller spørsmål ved i hvor stor grad denne loven krenker personer med psykiske lidelser gjennom å være en egen særlov. Det å belaste denne loven med ytterligere bestemmelser som kan virke krenkende, er betenkelig.

Foreningen kan ikke se av høringsnotatet at departementet har gjort en vurdering av hvilken informasjon som faktisk er tilgjengelig for utvalget i form av eksempelvis tilsynsrapporter og tilsynets vurderinger i de ulike sakene, rapporter fra helsetilsynet systemtilsyn i psykisk helsevern og kommunale psykiske helsetjenester, evalueringer av de samme tjenestene som er gjort i forbindelse med Opptrappingsplanen for psykisk helse, kunnskap man har eller evt. mangler om å predikere vold og drap som følge av psykosier (særlig kombinert med rus) og hva slag behandling og oppfølging som er optimal i slike tilfeller. Det bør foreligge en god del informasjon om systemer og potensielt systemsvikt dersom man sammenstiller kunnskap.

Det er heller ikke gjort noen vurderinger av muligheten til å prøve frivillighet først – dvs. innhente samtykke fra berørte personer. Det er ikke gjort rede for et eneste konkret eksempel på helt nødvendig informasjon som er utilgjengelig for utvalget gjennom dagens lovgivning.

Forslaget fremstår på denne bakgrunn som et "carte blanche" til i innsyn som muligens kan ha klare negative konsekvenser, uten at behovet for et slikt ekstraordinært forslag er behovsvurdert i tilstrekkelig grad. Det er ikke sannsynliggjort at de uheldige sider av det foreslåtte unntak fra taushetsplikten skulle kunne oppveies av den (sannsynligvis begrensede) kunnskap som potensielt kan fremkomme.

Med vennlig hilsen
Norsk Psykologforening

Tor Levin Hofgaard
President